

Laukaan kunnan LIKKUMISOHJELMA 2027–2030

Luonnos kommentille 14.-26.10.2026

Johdanto

1. Ohjelman lähtökohdat ja liikkumisen nykytila

- 1.1 Liikkumishojelman lähtökohdat
- 1.2 Liikkumisen nykytila Laukaassa
- 1.3 Liikkuminen eri kohderyhmien näkökulmasta
- 1.4 Liikkumisen edellytykset
- 1.5 Liikkumisen edistämisen palvelut ja toiminta

2. Ohjelman strategiset painopisteet

- 2.1 Painopiste: Liikkumisen olosuhteet
- 2.2 Painopiste Liikkumiskasvatus
- 2.3 Painopiste: Yhteistyö

3. Ohjelman seuranta ja arviointi

- 3.1 Liikkumishojelman toteuttamisen resurssit
- 3.2 Seuranta ja arviointi

4. Suunta vuoteen 2030

Kiitokset

Liikkuminen on keskeinen osa hyvinvointia, toimintakykyä, sujuvaa arkea ja elinvoimaista kuntaa. Se tukee terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kaikissa elämänvaiheissa. Liikkumisen edellytyksiin vaikuttavat yksilöllisten valintojen lisäksi elinympäristö, palvelut, liikenneratkaisut, harrastamisen kustannukset ja eri toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet.

Liikkumisella tarkoitetaan tässä ohjelmassa perinteistä liikunnan harrastamista laajemmin kaikkea ihmisten fyysistä aktiivisuutta. Liikkumista tapahtuu varhaiskasvatuksessa, kouluissa, työssä, kotona, harrastuksissa, asioinnin ja siirtymien yhteydessä – osana kunkin arkea. Liikkumisen edistäminen ei siten kuulu vain yksittäisille toimijoille, vaan se on koko kunnan, sen eri palvelualueiden ja yhteistyökumppaneiden yhteinen tehtävä.

Kunnalla on lakisääteinen tehtävä luoda edellytyksiä asukkaidensa liikkumiselle ja edistää heidän hyvinvointiaan ja terveyttään. Kuntalaki (410/2015, 1 §) velvoittaa kuntaa edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Liikuntalaki (390/2015, 5 §) velvoittaa kuntaa järjestämään liikuntapalveluja, tukemaan kansalaistoimintaa sekä rakentamaan ja ylläpitämään liikuntapaikkoja. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, 6 §) edellyttää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden, toimenpiteiden ja seurannan huomioimista kunnan toiminnassa. Liikkumisen edistäminen on siten olennainen osa kunnan lakisääteistä tehtävää ja strategista kehittämistä.

Laukaan kunnan liikkumisohjelma kokoaa yhteen kunnan tavoitteet ja toimenpiteet liikkumisen edistämiseksi vuosille 2027–2030. Ohjelman kolme strategista painopistettä ovat liikkumisen olosuhteet, liikkumiskasvatus ja yhteistyö. Tavoitteena on, että Laukaassa rakenteet ja palvelut tukevat liikkumista ja että liikkuminen on luonteva osa jokaisen arkea.

Liikkumisohjelmassa kuvataan liikkumisen edistämisen nyky- ja tavoitetilaa Laukaan kunnassa sekä määritellään keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet valituille painopistealueille. Ohjelmaa seurataan ja arvioidaan, ja vuoden 2030 jälkeisille vuosille ohjelmaan voidaan jälleen arvioida uudet, mahdollisesti erilaiset painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet.

Ohjelmaa on valmisteltu vuoden 2026 aikana yhteiskehittämisen* periaatteella. Valmistelua varten on nimetty liikkumisohjelmatyöryhmä kunnanjohtajan päätöksellä 13.11.2025 § 48/2025. Työhön ovat osallistuneet kunnan eri palvelualueet ja henkilöstö. Ohjelman valmistelussa on osallistettu kuntalaisia ja järjestöjä muun muassa kyselyillä ja kesäkuussa 2026 järjestetyssä avoimessa tilaisuudessa. Ohjelman luonnos on kuntalaisten kommentoitavana kunnan verkkosivuilla 14.–26.10.2026, ja ohjelma etenee valtuuston hyväksyttäväksi joulukuussa 2026.

*Yhteiskehittämisellä tarkoitetaan tässä ohjelmassa kunnan eri palvelualueiden, kuntalaisten, yhdistysten, järjestöjen ja muiden tahojen osallistumista liikkumisen edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnitteluun ohjelman valmisteluvaiheessa. Ohjelman laadinnassa Laukaa on tehnyt yhteistyötä myös Jyväskylän yliopiston ”Yhteistyöllä lisää liikettä” -hankkeen sekä muiden kuntien kanssa.

1. Ohjelman lähtökohdat ja liikkumisen nykytila

1.1 Miksi liikkumisohjelma?

Liikkumisen edistäminen edellyttää yhteistä suuntaa, tavoitteellista yhteistyötä ja pitkäjänteistä kehittämistä. Vaikka liikkumista tukevia palveluja ja toimintatapoja on kunnassa jo olemassa, niiden kokonaisvaltainen kehittäminen on mahdollista vain eri toimialojen ja toimijoiden välisellä yhteisellä keskustelulla, selkeiden suunnitelmien ja vastuualueiden määrittämisellä sekä järjestelmällisellä seurannalla.

Laukaan liikkumisohjelman tavoitteena on vahvistaa liikkumisen asemaa kunnan strategisessa johtamisessa ja varmistaa, että liikkuminen huomioidaan eri toimialojen suunnittelussa ja päätöksenteossa. Ohjelman avulla tunnistetaan liikkumisen edistämisen nykytilaa, kehittämistarpeita ja toimivia käytäntöjä sekä suunnataan toimintaa kuntalaisten tarpeiden mukaisesti.

Liikkumisohjelma toimii strategisena asiakirjana niukkenevien resurssien ajassa. Laukaan kunnan taloustilanne ohjelmakaudella vuoteen 2030 on haastava, mikä korostaa olemassa olevien resurssien tehokasta ja vaikuttavaa käyttöä. Ohjelma auttaa suuntaamaan toimintaa yhteisiin tavoitteisiin ja tunnistamaan, missä kunnan omilla toimilla ja eri toimijoiden yhteistyöllä voidaan parhaiten edistää kuntalaisten liikkumista.

Liikkumisohjelmatyössä on pyritty tunnistamaan yhteiskunnallisia muutoksia, jotka vaikuttavat liikkumisen edistämiseen lähivuosina ja tulevaisuudessa. Muutosten ennakointi auttaa varautumaan muuttuviin tarpeisiin ja kehittämään liikkumisen edistämistä pitkäjänteisesti.

Liikkumisen edistämisessä ei ole kyse vain aktiivisesti liikkuvien harrastusmahdollisuuksista, vaan kaikkien kuntalaisten mahdollisuudesta lisätä fyysistä aktiivisuutta omaan arkeensa. Ihmisten elämäntilanteet, toimintakyky, tarpeet ja liikkumisen esteet ovat erilaisia. Tämän vuoksi liikkumista on edistettävä monipuolisesti ja saavutettavasti eri ikä-, väestö- ja aktiivisuusryhmät huomioiden.

Vähäisen liikkumisen taustalla on useita yksilöllisiä, sosiaalisia ja elinympäristöön liittyviä tekijöitä, eikä haasteeseen voida vastata pelkästään perinteisillä liikuntapalveluilla. Liikkumisen edistäminen edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä ja liikunnallisen elämäntavan huomioimista kunnan eri palveluissa. Fyysiseen aktiivisuuteen kannustava elinympäristö, turvalliset ja saavutettavat liikkumisolosuhteet sekä monipuoliset palvelut ovat yhä tärkeämpiä arjen luontaisen liikkumisen vähentyessä.

Laukaan liikkumisohjelman laatiminen 2026

Prosessin eteneminen tammikuusta joulukuuhun

1.2 Liikkumisen nykytila Laukaassa

Laukaa on väestörakenteeltaan nuori kunta, jossa lasten ja nuorten osuus väestöstä on suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Samalla ikääntyneiden määrä lisääntyy ja se korostaa eri elämänvaiheisiin sopivien liikkumisen edistämisen toimenpiteiden tarvetta. Työikäisten liikkumiseen vaikuttavat muun muassa työ- ja elämäntilanne, ajankäyttö, jaksaminen ja mahdollisuudet liikkua arjessa. Elämäntilanteet ja liikkumisen edellytykset vaihtelevat, ja myös Laukaassa näkyy yhteiskunnallinen eriytyminen: ihmisten mahdollisuudet osallistua liikuntaan ja ylläpitää aktiivista arkea eivät ole samanlaiset. Tämä korostaa tarvetta kehittää monipuolisia ja saavutettavia liikkumisen mahdollisuuksia erilaisiin tarpeisiin.

Maantieteellisesti laaja kunta muodostuu neljästä taajamasta – kirkonkylä, Leppävesi, Lievestuore ja Vihtavuori – sekä useista kylistä. Tämä asettaa omat vaatimuksensa palvelujen tarjonnalle, jakautumiselle sekä olosuhteiden ja liikuntapaikkojen saavutettavuudelle.

Kokonaisuutena Laukaan liikkumisympäristö tarjoaa monipuoliset puitteet sekä ohjatulle harrastamiselle että omatoimiselle liikkumiselle ja arkiaktiivisuudelle. Laaja maantieteellinen alue ja useat taajamat ja kylät korostavat tarvetta tarkastella liikuntapaikkojen saavutettavuutta, kunnossapitoa, käyttöastetta ja palvelujen alueellista jakautumista myös alueittain ja erilaisten tarpeiden mukaan.

Liikkumisen nykytilaa Laukaassa on tarkasteltu käytettävissä olevien indikaattorien, tutkimusten, kuntalaispalautteen ja ammattilaisten arvioiden perusteella. Tarkastelussa on huomioitu eri ikäryhmät, elämäntilanteet, palvelut, toimijat ja liikkumisympäristöt. Ohjelmassa ei esitellä määrällistä kokonaiskuvaa laukaalaisten fyysisestä aktiivisuudesta tai liikunnan harrastamisesta, vaan painopiste on liikkumisen edellytysten, palvelujen ja kehittämistarpeiden tunnistamisessa.

1.3 Liikkuminen eri kohderyhmien näkökulmasta

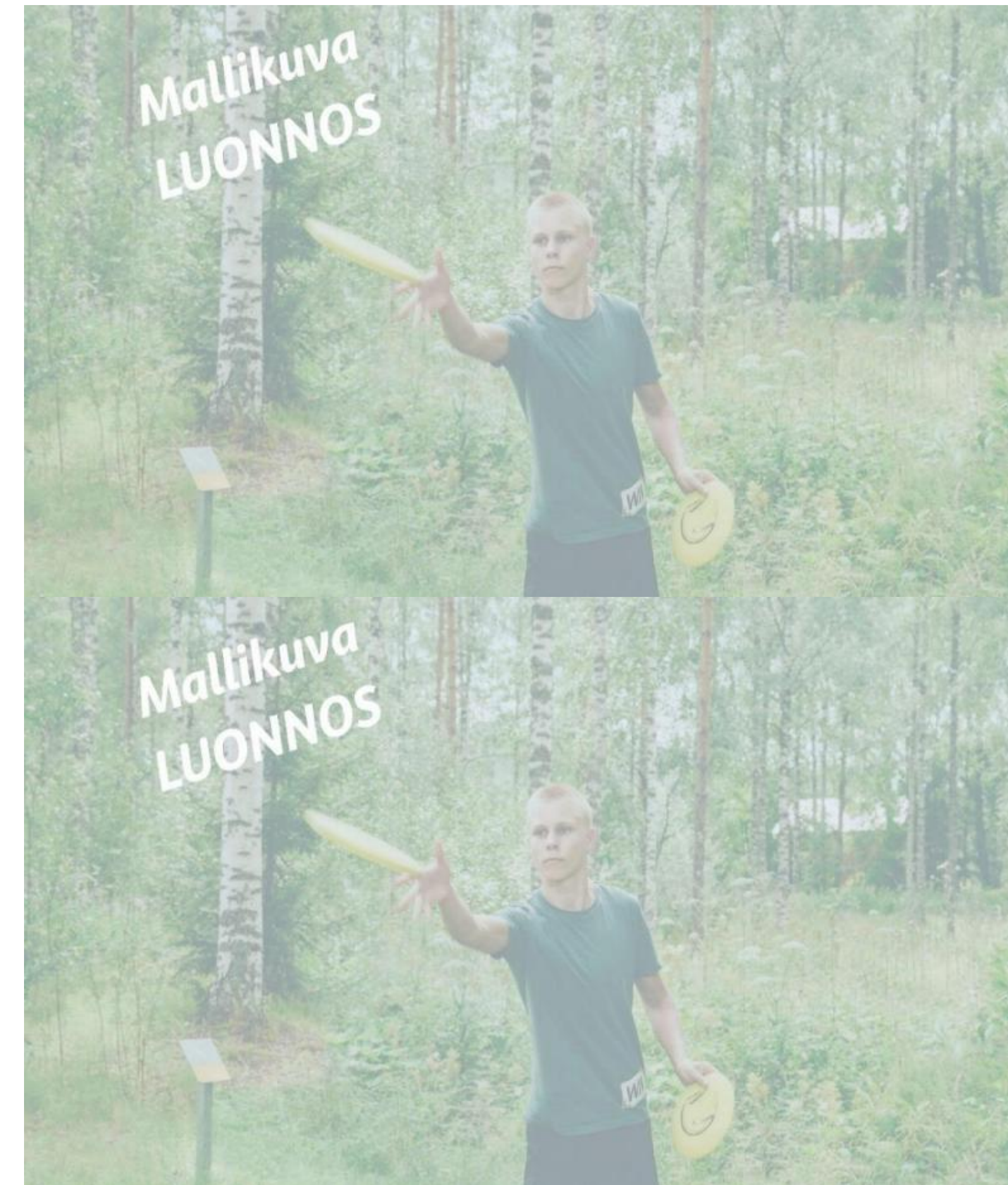
Liikkumisen tarpeet ja mahdollisuudet vaihtelevat eri elämänvaiheissa, elämäntilanteissa ja toimintakyvyn mukaan. Laukaan liikkumishjelmassa tarkastellaan liikkumista eri kohderyhmien näkökulmasta, jotta palveluja, olosuhteita ja toimintatapoja voidaan kehittää vastaamaan kuntalaisten erilaisia tarpeita. Keskeisiä teemoja ovat liikkumisen saavutettavuus, yhdenvertaisuus, harrastamisen kustannukset sekä mahdollisuus löytää itselle sopiva tapa liikkua.

Lapset ja nuoret

Lapsuudessa ja nuoruudessa luodaan perusta liikunnalliselle elämäntavalle. Liikkumiseen vaikuttavat koulupäivän aikaiset mahdollisuudet, vapaa-ajan harrastukset, perheen tuki, arkiaktiivisuus sekä turvalliset ja saavutettavat liikkumisympäristöt. Laukaan kuntalaiskyselyssä korostuivat maksuttoman tai edullisen harrastamisen merkitys sekä matalan kynnyksen ja ei-kilpailullisen toiminnan tarve. Tavoitteena on vahvistaa monipuolista harrastuspolkua, jossa lapsi tai nuori voi löytää itselleen sopivan tavan liikkua esimerkiksi maksuttoman, eri toimijoiden järjestämän toiminnan tai seuraharrastuksen kautta. Polku tarjoaa mahdollisuuden edetä omien kiinnostusten ja tavoitteiden mukaan aina tavoitteelliseen urheiluun ja huippu-urheiluun saakka. Samalla on tärkeää tavoittaa ne lapset ja nuoret, joille liikkuminen ei vielä ole luonteva osa arkea.

Työikäiset

Työikäisten liikkumiseen vaikuttavat työ- tai työttömyystilanne, työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen, elämäntilanne, jaksaminen, palvelujen saavutettavuus ja harrastamisen kustannukset. Laukaan kuntalaiskyselyssä keskeisiksi liikkumisen esteiksi nousivat ajanpuute, väsymys ja harrastamisen kustannukset. Työikäisten liikkumista voidaan tukea tekemällä aktiivisesta arjesta mahdollisimman helppoa ja tarjoamalla erilaisiin elämäntilanteisiin sopivia vaihtoehtoja. Tärkeää on huomioida ohjattujen harrastusten lisäksi arkiliikkuminen, kuten kävely, pyöräily, työmatkaliikkuminen ja taukoliikunta. Liikkumisen ei tarvitse tarkoittaa erillistä harrastusta, vaan pienilläkin arjen valinnoilla voidaan lisätä päivittäistä aktiivisuutta ja tukea hyvinvointia. Työttömillä ja muilla työelämän ulkopuolella olevilla liikkuminen voi tukea hyvinvointia, arjen rytmiä, toimintakykyä ja osallisuuden kokemusta. Liikkumisen mahdollisuuksissa on tärkeää huomioida taloudelliset rajoitteet sekä tarjota maksuttomia tai edullisia, helposti saavutettavia ja yhteisöllisyyttä vahvistavia vaihtoehtoja.

Ikääntyneet

Ikääntyneiden liikkumisessa korostuvat toimintakyvyn ylläpitäminen, itsenäisen arjen tukeminen, kaatumisten ehkäisy ja sosiaalinen osallisuus. Säännöllinen liikkuminen tukee tasapainoa, lihasvoimaa ja arjessa selviytymistä sekä tarjoaa mahdollisuuksia yhteisöllisyyteen ja yksinäisyyden ehkäisyyn. Liikkumisen mahdollisuuksia tulee tarkastella sekä ohjattujen palvelujen että omaehtoisen ja arkisen liikkumisen näkökulmasta. Laukaan kuntalaiskyselyssä ikääntyneiden kohdalla korostuivat edullisten liikuntamahdollisuuksien, saavutettavien liikuntapaikkojen, kuntosalipalvelujen ja ohjatun toiminnan tarve. Keskeistä on varmistaa, että sopivia liikkumisen vaihtoehtoja on tarjolla myös silloin, kun toimintakyky, liikkumisvarmuus tai itsenäinen kulkeminen muuttuu. Ikäihmisille suunnattu saavutettava viestintä nousi kuntalaiskyselyssä keskeiseksi kehittämiskohteeksi.

Erityistä tukea ja soveltavaa liikuntaa tarvitsevat

Yhdenvertaiset liikkumisen mahdollisuudet edellyttävät, että liikuntapalvelut, olosuhteet ja toimintatavat soveltuvat erilaisille liikkujille. Vamma, sairaus, toimintakyvyn rajoite tai apuvälineen käyttö ei saa muodostua tarpeettomaksi esteeksi liikkumiselle ja harrastamiselle. Laukaassa soveltavan liikunnan lähtökohtana on mahdollistaa liikunnan ilo kaikenikäisille erityistä tukea tarvitseville kuntalaisille. Tämä edellyttää esteettömiä ja saavutettavia ympäristöjä, yksilölliset tarpeet huomioivaa ohjausta, soveltuvia välineitä sekä riittävää ja ymmärrettävää tietoa tarjolla olevista mahdollisuuksista. Tärkeää on myös yhteistyö eri palvelujen, järjestöjen, seurojen ja muiden toimijoiden välillä, jotta jokainen voi löytää itselleen sopivan tavan liikkua ja osallistua yhteiseen toimintaan.

Yhteinen lähtökohta kaikille kohderyhmille on madaltaa liikkumisen esteitä ja vahvistaa mahdollisuuksia aktiiviseen arkeen. Liikkumisen edistämisessä huomioidaan eri taajamien ja kylien olosuhteet sekä liikkumisen erot ja yhdenvertaisuus. Tavoitteena on, että jokainen laukaalainen voi löytää elämäntilanteeseensa sopivan tavan liikkua.

1.4 Liikkumisen edellytykset

Liikuntapaikat ja olosuhteet

Laukaassa liikkumisen edellytykset muodostuvat monipuolisista liikuntapaikoista, luonnonläheisestä ympäristöstä, kävely- ja pyöräilyreiteistä sekä niiden saavutettavuudesta, kunnosta ja ylläpidosta.

Kunnan maantieteellinen laajuus ja neljä taajamaa – kirkonkylä, Leppävesi, Lievestuore ja Vihtavuori – sekä useat kylät korostavat tarvetta huolehtia liikkumisen mahdollisuuksista eri puolilla kuntaa. Laukaan liikuntapaikkaverkosto tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia ulko- ja sisäliikuntaan. Neljän taajaman liikuntapuistoissa on muun muassa yleisurheilu- ja tekonurmikenttiä, tennis- ja padelkenttiä, BMX- ja pumptrack-ratoja, skeittipaikkoja, kaukaloita, ulkokuntosaleja, kuntoportaita ja kuntoratoja. Sisäliikuntaa mahdollistavat liikuntahallit, koulujen liikuntasalit ja muut varattavat tilat eri taajamissa ja kylissä. Leppäveden Hirviareena muodostaa merkittävän liikuntapaikkakokonaisuuden, johon kuuluvat pääareena, kaksi harjoituskenttää sekä erillinen ylipainehalli. Liikuntatilat palvelevat harrastamisen lisäksi kilpailuja, tapahtumia ja monipuolista järjestötoimintaa.

Luonnonläheisyys ja laaja ulkoilualueiden verkosto luovat hyvät edellytykset omaehtoiselle liikkumiselle. Kaikissa neljässä taajamassa on ympärivuotiseen käyttöön tarkoitettuja kuntoratoja, ja osa reiteistä soveltuu myös pyöräilyyn ja muuhun monikäyttöön. Reittien varrella sijaitsevat laavut ja kodat tukevat virkistäytymistä ja retkeilyä. Luontoliikunta on kuntalaiskyselyn perusteella merkittävä hyvinvoinnin ja arkiliikkumisen lähde.

Kävely- ja pyöräilyolosuhteilla on tärkeä rooli arjen aktiivisuuden mahdollistamisessa. Hyväkuntoiset ja yhtenäiset reitit yhdistävät asuinalueita palveluihin, harrastuspaikkoihin ja muihin arjen kohteisiin sekä mahdollistavat liikkumisen myös ilman autoa. Kuntalaiskyselyssä laajat ja hyväkuntoiset kävely- ja pyöräilyreitit nousivat tärkeiksi liikkumista edistäviksi ympäristötekijöiksi. Reittien jatkuvuus, valaistus, esteettömyys ja talvikunnossapito vaikuttavat olennaisesti niiden turvallisuuteen ja käytettävyyteen eri vuodenaikoina.

Liikuntapaikkojen ja reittien ylläpito on keskeinen osa liikkumisen edellytysten turvaamista. Luonnonläheisyys ja kunnan laaja maanomistus tarjoavat mahdollisuuksia ulkoilualueiden ja reittien ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kuntalaiskyselyssä ulkoilu- ja lähiliikuntapaikkojen kunnossapito nousi tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Vastauksissa korostui näkemys siitä, että olemassa olevien liikuntapaikkojen ja reittien kunnosta huolehtiminen on usein uuden rakentamista tärkeämpää.

Olosuhteita tarkastellaan erilaisten käyttäjien näkökulmasta, jotta ne palvelevat eri ikäisiä ja toimintakyvyltään erilaisia kuntalaisia sekä tukevat sekä ohjattua harrastamista että omaehtoista arkiliikkumista. Tavoitteena on, että liikkumisen ympäristöt kannustavat aktiiviseen arkeen ja tarjoavat mahdollisuuksia liikkumiseen asuinpaikasta, iästä tai toimintakyvystä riippumatta.

Tiedonsaanti ja digitaaliset palvelut

Liikkumisen edistämiseksi on tärkeää, että tieto liikuntapaikoista, harrastuksista, tapahtumista ja palveluista on helposti löydettävissä, ymmärrettävää ja ajantasaista. Tiedon tulee olla löydettävissä eri viestintäkanavista, ja sen esittämisessä on huomioitava erilaiset käyttäjät ja tiedontarpeet. Laukaan liikkumisohjelmaa varten toteutetussa kuntalaiskyselyssä liikuntamahdollisuuksista tiedottaminen arvioitiin yhdeksi kehittämistä vaativaksi osa-alueeksi: vain 36 prosenttia vastaajista piti tiedottamista hyvänä.

Laukaassa on jo käytössä useita digitaalisia palveluja, jotka helpottavat liikuntapalvelujen löytämistä ja käyttöä. Tilavarausjärjestelmässä voi tarkastella liikuntatilojen varaustietoja ja hakea liikuntavuoroja. Kunnan karttapalvelusta löytyy tietoa liikuntapaikoista, ulkoilualueista ja lähiliikuntakohteista. Latuinfon kautta välitetään tietoa ulkoliikuntapaikkojen kunnossapidosta ja käyttörajoituksista. Lisäksi sähköiset ilmoittautumis- ja verkkokauppalpalvelut sekä harrastus- ja tapahtumakalenterit helpottavat palveluihin hakeutumista ja toimintaan osallistumista.

Digitaalisten palvelujen rinnalla on tärkeää huomioida myös ne kuntalaiset, joille sähköisten palvelujen käyttö on vaikeaa tai jotka eivät tavoitu digitaalisissa kanavissa.

Digitaalisia palveluita on tavoitteena kehittää edelleen ja nopeuttaa palveluiden saatavuutta, niiden käyttöä käyttöä sekä luoda kuntalaisille entistä helpompia tapoja löytää itselleen sopivia liikuntamahdollisuuksia ja -harrastuksia. Digitaaliset palvelut tukevat liikkumisen saavutettavuutta, osallistumista ja aktiivista arkea koko Laukaan alueella.

1.5 Liikkumisen edistämisen palvelut ja toiminta

Laukaassa liikkumista edistetään monipuolisesti kunnan eri palvelualueilla. Liikkuminen on osa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kirjaston, kansalaisopiston, kulttuuripalveluiden, elinkeinopalveluiden, teknisten palvelujen, maankäytön ja työyhteisöjen toimintaa. Eri palvelualueilla luodaan edellytyksiä aktiiviselle arjelle, tuetaan liikunnallisen elämäntavan muodostumista ja mahdollistetaan liikkuminen eri ikäisille ja erilaisissa elämäntilanteissa oleville kuntalaisille.

Kunnan liikuntapalvelut järjestää ohjattua liikuntaa lapsille, nuorille, perheille, työikäisille ja senioreille. Toiminnassa painottuvat erityisesti ikääntyneiden, erityistä tukea tarvitsevien ja vähän liikkuvien kuntalaisten tarpeet. Ohjattu toiminta tarjoaa mahdollisuuden aloittaa liikkuminen turvallisesti ja omien edellytysten mukaisesti myös silloin, kun sairaus, vamma, toimintakyvyn heikentyminen tai elämäntilanne vaikeuttaa osallistumista yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan. Liikuntapalvelut vastaa liikuntaolosuhteista ja niiden ylläpidosta sekä tilavarauksista ja kunnan kuntosaleista. Lisäksi omatoimiliikuntaan kannustaminen on tärkeä liikuntapalveluiden tehtävä.

Nuorisopalvelut edistää nuorten aktiivisuutta liikunnallisten kohtaamisten ja nuorisotoiminnan kautta. Toiminnassa voidaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tarjota nuorille luontevia tapoja liikkua ilman kilpailullisia tavoitteita. Nuorisopalvelut tekee yhteistyötä kunnan muiden toimialojen sekä kunnan toimijoiden kanssa.

Harrastamisen Suomen mallin (HSM) toiminta tarjoaa lapsille ja nuorille maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä. Tavoitteena on mahdollistaa mieluista harrastusmahdollisimman monelle ja tavoittaa erityisesti ne lapset ja nuoret, joilla ei vielä ole omaa harrastusta. Toiminta täydentää seurojen ja muiden toimijoiden tarjontaa sekä madaltaa harrastamisen aloittamisen kynnystä.

Kansalaisopistot tarjoavat aikuisille matalan kynnyksen liikuntakursseja, jotka tukevat terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä. Kurssivalikoimaan kuuluu muun muassa kuntojumppaa, joogaa, pilatesta, kehonhuoltoa ja tanssillista liikuntaa, kuten lavatanssia ja Zumbaa. Myös etäkurssit lisäävät osallistumisen mahdollisuuksia.

Kulttuuripalvelut edistää hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tarjoamalla mahdollisuuksia kulttuuriin osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen. Kulttuuritapahtumat, harrastustoiminta ja eri puolilla kuntaa järjestettävä toiminta voivat myös kannustaa ihmisiä liikkumaan ja osallistumaan oman asuinalueensa yhteisölliseen toimintaan. Kulttuuri- ja liikuntapalvelujen sekä muiden toimijoiden yhteistyöllä voidaan vahvistaa tapahtumien monipuolisuutta ja luoda uusia mahdollisuuksia aktiiviseen arkeen eri ikäisille kuntalaisille.

Kirjaston liikuntavälinelainaamo tukee omaehtoista liikkumista tarjoamalla mahdollisuuden kokeilla ja lainata liikuntavälineitä ilman niiden hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia.

Varhaiskasvatus luo perustaa lasten liikunnalliselle elämäntavalle mahdollistamalla päivittäisen liikkumisen osana leikkiä ja muuta toimintaa. Liikkuvat toimintaympäristöt, ulkoilu ja monipuoliset liikkumisen mahdollisuudet tukevat lasten motoristen taitojen, kehonhallinnan ja liikkumisvarmuuden kehittymistä. Tavoitteena on, että liikkuminen on luonteva osa lasten päivää ja että jokainen lapsi saa mahdollisuuksia harjoitella taitojaan omista lähtökohdistaan

Perusopetuksessa liikkumista edistetään lisäämällä aktiivisuutta koko koulupäivän aikana. Tähän kuuluvat koulumatkojen kulkeminen kävellen tai pyörällä mahdollisuuksien mukaan, aktiiviset välitunnit sekä liikkumisen yhdistäminen opetukseen ja koulun arjen toimintatapoihin. Lisäksi koulupäivän yhteydessä tarjottavat harrastusmahdollisuudet, kuten Harrastamisen Suomen mallin toiminta, tukevat lasten ja nuorten osallistumista ja tarjoavat mahdollisuuksia löytää itselle mieluisa harrastus. Tavoitteena on, että koulupäivä tukee päivittäistä liikkumista ja vahvistaa myönteistä suhtautumista aktiiviseen elämäntapaan.

Tekniset palvelut ja maankäyttö vaikuttavat liikuntapaikkojen, ulkoilualueiden ja kävely- ja pyöräilyreittien suunnitteluun, saavutettavuuteen ja kunnossapitoon. Tilapalvelut vastaa kiinteistöjen ylläpidosta ja sitä kautta liikuntaolosuhteista.

Elinkeinopalvelut edistävät liikkumista osana kunnan elinvoimaa, matkailua, viihtyisyyttä ja vetovoimaa. Liikuntamahdollisuudet, ulkoilualueet ja monipuoliset tapahtumat lisäävät kunnan houkuttelevuutta asuin- ja vierailupaikkana. Yritysyhteistyöllä voidaan kehittää liikuntaan ja hyvinvointiin liittyviä palveluja, vahvistaa paikallista elinkeinotoimintaa ja luoda uusia kumppanuuksia. Matkailun näkökulmasta luontoliikuntakohteet, ulkoilureitit ja liikuntatapahtumat tarjoavat mahdollisuuksia lisätä Laukaan tunnettuutta ja elinvoimaa. Liikkumisen edistäminen tukee näin sekä kuntalaisten hyvinvointia että aktiivisen ja viihtyisän kunnan kehittämistä.

Monipuolisia liikunta- ja hyvinvointitapahtumia järjestetään eri kohderyhmille yhteistyössä seurojen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Kehittämishankkeilla edistetään liikkumismahdollisuuksia monipuolisilla toimenpiteillä valtakunnallisten linjausten ja kunnan strategian mukaisesti. Uusien kehittämishankkeiden hakemista arvioidaan vuosittain.

Eri työyhteisöissä voidaan edistää henkilöstön hyvinvointia ja työkykyä tukemalla arkiaktiivisuutta osana työpäivää. Pienetkin liikkumista lisäävät teot, kuten aktiiviset tauot, kävelypalaverit ja työmatkaliikkumisen kannustaminen, voivat vahvistaa jaksamista ja työhyvinvointia.

Kunnan eri palvelualueilla tehtävä työ muodostaa laajan kokonaisuuden, jonka avulla liikkumista voidaan edistää läpi elämänkaaren.

Liikkumishojelman tavoitteena on vahvistaa tätä kokonaisuutta, lisätä palvelualueiden välistä yhteistyötä ja tehdä liikkumisen edistämisestä entistä suunnitelmallisempaa.

2. Ohjelman strategiset painopisteet

Laukaan liikkumisohjelmaan on vuoden 2026 ajan jatkuneessa yhteiskehittämisen prosessissa valittu kolme strategista painopistealuetta:

- 1) Liikkumisen olosuhteet
- 2) Liikuntakasvatus
- 3) Yhteistyö

Mallikuva
LUONNOS

2.1 Painopiste: Liikkumisen olosuhteet

1. Painopiste: Liikkumisen olosuhteet

Liikkumisen olosuhteet muodostavat perustan kuntalaisten aktiiviselle arjelle. Olosuhteilla tarkoitetaan tässä yhteydessä liikuntapaikkojen ja -tilojen lisäksi kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä, ulkoilu- ja luontoreittejä, lähiliikuntapaikkoja, leikki- ja oleskeluympäristöjä sekä kaavoituksella ja yhdyskuntarakenteella muodostuvaa arjen liikkumisympäristöä.

Laukaan vahvuutena ovat monipuolinen luonto, ulkoilumahdollisuudet ja eri puolille kuntaa sijoittuvat liikuntapaikat. Kuntalaisten näkökulmasta erityisen merkityksellisiä ovat ulkoilureitit, lähiliikuntapaikat ja kevyen liikenteen väylät. Myös lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden mahdollisuudet liikkua lähellä omaa arkea ovat keskeisiä.

Laukaan pitkät etäisyydet, hajautunut yhdyskuntarakenne ja useat taajamat ja kylät asettavat kuitenkin erityisiä vaatimuksia olosuhteiden suunnittelulle. Kaikilla kuntalaisilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia käyttää palveluja tai liikuntapaikkoja. Siksi olosuhteiden kehittämisessä on huomioitava alueellinen saavutettavuus, turvallisuus ja eri väestöryhmien erilaiset tarpeet. Resurssien niukentuessa painotamme olemassa olevien liikuntapaikkojen ja ympäristöjen ylläpitoa, tarkoituksenmukaista käyttöä sekä vaikuttaviksi arvioituja toimenpiteitä.

Olosuhteiden tavoitetilä 2030

Vuonna 2030 Laukaa on kunta, jossa **liikkuminen on helppo osa arkea**. Kuntalaisten mahdollisuuksia liikkua lähellä omaa arkeaan edistetään eri puolilla kuntaa. Ratkaisut ja palvelut voivat vaihdella alueiden ominaispiirteiden, asukkaiden tarpeiden, olemassa olevien olosuhteiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Tavoitteena on turvata mahdollisimman yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen ilman, että kaikille alueille tavoitellaan samanlaista liikuntapaikkaverkostoa.

Liikkumisen ympäristöjä suunnitellaan kokonaisuutena. Kävely, pyöräily, ulkoilu, lähiliikunta ja luonnossa liikkuminen huomioidaan osana yhdyskuntarakenteen ja palveluverkoston suunnittelua. Liikkumisen olosuhteet eivät tarkoita ainoastaan varsinaisia liikuntapaikkoja, vaan myös niitä reittejä ja ympäristöjä, joiden kautta kuntalainen kulkee päivittäin kouluun, töihin, palveluihin ja vapaa-ajan toimintaan.

Laukaassa huolehditaan olemassa olevan liikuntapaikkaverkoston ylläpidosta ja tarkoituksenmukaisesta käytöstä käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Kunnossapidon, peruskorjausten ja muiden kehittämistoimenpiteiden painopisteet määritellään kuntalaisten tarpeiden, liikuntapaikkojen kunnon ja käyttöasteen, saavutettavuuden, turvallisuuden sekä elinkaarikustannusten perusteella. Kaikkia kehittämistarpeita ei voida toteuttaa samanaikaisesti, joten toimenpiteet asetetaan tärkeysjärjestykseen.

Alueiden erilaiset lähtökohdat ja kehittämistarpeet huomioidaan olosuhteiden suunnittelussa ja resurssien kohdentamisessa. Olosuhteiden kehittämisessä hyväksytään alueiden erilainen kehittyminen. Alueiden tasapuolinen huomioiminen ei tarkoita samanlaisten liikuntapaikkojen, palvelujen tai investointien toteuttamista kaikkialle, vaan tarpeiden arviointia ja resurssien kohdentamista alueiden lähtökohdat huomioiden. Ratkaisuissa hyödynnetään alueiden omia vahvuuksia, olemassa olevia ympäristöjä ja yhteistyömahdollisuuksia. Tavoitteena on turvata ja edistää kuntalaisten liikkumismahdollisuuksia mahdollisimman vaikuttavasti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.

Digitaalisuus on olosuhteiden kehittämistä läpileikkaava mahdollistaja. Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään liikuntapaikkojen ja -palvelujen löydettävyyden, saavutettavuuden, varaamisen, ajantasaisen tiedonsaannin ja käyttäjäkokemuksen parantamisessa. Tavoitteena on muodostaa kuntalaisen näkökulmasta mahdollisimman selkeä ja sujuva digitaalinen palvelukokonaisuus.

Tavoitteena on rakentaa Laukaaseen **liikkumisen mahdollistava ympäristö**, jossa arjen aktiivisuus syntyy mahdollisimman luontevasti osana päivittäistä elämää.

1. Painopiste: Liikkumisen olosuhteet

Tavoitteet:

1. **Tarpeisiin vastaavat, saavutettavat ja resurssiviisaasti ylläpidetyt liikkumisympäristöt ja liikuntapaikkaverkosto**
Olemassa olevien liikuntapaikkojen tehokkaampi hyödyntäminen, suunnitelmallinen kehittäminen resurssiviisaasti ja tarpeisiin vastaavasti. Kävelyn, pyöräilyn ja muun arjen liikkumisen edellytysten parantaminen sekä esteettömyyden ja turvallisuuden huomioiminen. Luonnon, ulkoilureittien, lähiliikuntapaikkojen ja muiden matalan kynnyksen liikkumisympäristöjen parempi hyödyntäminen. Tavoitteena on, että asuinpaikka, ikä, toimintakyky tai taloudellinen tilanne eivät tarpeettomasti rajoita mahdollisuuksia liikkua. Hyväksytään se, että eri taajamat ja kylät voivat kehittyä erilaisiksi liikkumisen paikoiksi.
2. **Olosuhteista viestimisen, tiedon löydettävyyden ja digitaalisten palveluiden kehittäminen**
Kuntalaisille tarjotaan helposti löydettävää, ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa ja ohjeita liikuntapaikoista, reiteistä, käyttömahdollisuuksista, kunnossapidosta, käyttörajoituksista ja palveluista. Digitaalisia palveluja kehitetään kokonaisuutena. Viestinnässä huomioidaan myös ne kuntalaiset, jotka eivät käytä digitaalisia palveluja.
3. **Liikkuminen osaksi yhdyskuntasuunnittelua**
Liikkumisen huomioiminen kaavoituksessa, liikennesuunnittelussa, rakentamisessa, palveluverkossa ja ympäristöjen suunnittelussa entistä paremmin ja systemaattisemmin. Liikkumisen olosuhteita tarkastellaan kokonaisuutena, ei yksittäisinä liikuntapaikkoina.

1. Painopiste: Liikkumisen olosuhteet

Olosuhteet		
Tavoite	Toimenpide	Mittari
1. Tarpeisiin vastaavat, saavutettavat ja resurssiviisaasti ylläpidetyt liikkumisympäristöt ja liikuntapaikkaverkosto	Laaditaan liikuntapaikkaverkoston pitkän aikavälin kehittämis-, kunnossapito- ja peruskorjaussuunnitelma.	Suunnitelman valmistuminen ja ajantasaisuus; suunnitelman mukaisten kunnossapito- ja peruskorjaustoimien toteutumisaste.
	Kohdennetaan liikuntapaikkaverkoston ylläpidon ja kehittämisen resurssit liikuntapaikkojen kunnon, käytön, tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien perusteella.	Priorisointiperiaatteiden määrittely ja käyttöönotto; Ylläpitoon, peruskorjauksiin ja uusiin investointeihin kohdennettujen resurssien seuranta talousarvion ja toteuman perusteella.
	Määritellään liikuntapaikoille kunnossapidon priorisointijärjestys sekä hoitoluokitus.	Priorisointijärjestelmän ja hoitoluokituksen valmistuminen; luokituksen piirissä olevien liikuntapaikkojen osuus; luokituksen toteutuminen kunnossapidossa.
	Parannetaan liikuntapaikkojen ja ulkoilu ympäristöjen opastusta, esteettömyyttä, turvallisuutta ja saavutettavuutta.	Uusien opasteiden määrä; esteettömyys- ja turvallisuusarviointien perusteella toteutettujen parannusten määrä; kuntalaisten kokemus liikuntapaikkojen saavutettavuudesta.
	Kehitetään lähiliikuntapaikkoja, ulkoilureittejä ja luontokohteita alueiden tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. Hyödynnetään olemassa olevia ympäristöjä ja rakenteita sekä vahvistetaan eri alueiden omia vahvuuksia. Huomioidaan eri tasoiset reitit ja matalan kynnyksen liikkumismahdollisuudet.	Kehitettyjen lähiliikunta- ja ulkoilukohteiden määrä; kuntalaisten kokemus lähiliikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien riittävydestä.
	Hyväksytään alueiden erilainen kehittyminen, hyödynnetään alueiden vahvuuksia ja kohdennetaan liikkumisolosuhteiden kehittämistä alueiden erityispiirteiden, väestön tarpeiden, olemassa olevien palvelujen ja käytettävissä olevien resurssien	Alueellisten tarpeiden ja erityispiirteiden arvioinnin hyödyntäminen kehittämispäätöksissä; kuntalaispalautteen perusteella tunnistetut keskeiset alueelliset kehittämistarpeet.
	Tehostetaan liikuntapaikkojen käyttöä ja eri toimijoiden tilojen yhteiskäyttöä liikkumisen edistämiseksi	Liikuntapaikkojen käyttöaste soveltuvin osin; yhteiskäyttöön avattujen tai yhteiskäyttöä kehittäneiden kohteiden määrä.
	Kehitetään käyttöastetietoa päätöksenteon tueksi	Käyttöastetta kuvaavien mittareiden käyttöönotto
	Hyödynnetään koulujen, pihojen, puistojen ja muiden olemassa olevien ympäristöjen mahdollisuuksia.	Liikkumiseen avattujen tai aktiivisessa yhteiskäytössä olevien kohteiden määrä; kohteiden käyttöä koskeva palaute.
	Kehitetään liikuntatilojen lukitus- ja kulunhallintajärjestelmien käytettävyyttä ja digitalisointia, jotta tilojen käyttö olisi sujuvaa ja joustavaa.	Digitaalisten kulunhallinta- tai lukitusratkaisujen piirissä olevien kohteiden määrä; järjestelmien kautta mahdollistetun omatoimisen käytön määrä; käyttäjäpalaute.
	Huomioidaan valaistus, levähdyspaikat, penkit ja turvalliset kulkuyhteydet erityisesti ikääntyneiden ja toimintakyvyltään erilaisten näkökulmasta.	Toteutettujen parannusten määrä; esteettömyys- ja turvallisuusarvioinneissa tunnistettujen puutteiden korjausaste; kuntalaispalaute.

1. Painopiste: Liikkumisen olosuhteet

Tavoite	Toimenpide	Mittari
2. Olosuhteista viestimisen, tiedon löydettävyyden ja digitaalisten palveluiden kehittäminen	Kootaan liikuntapaikkojen, ulkoilureittien, lähiliikuntakohteiden, palvelujen ja tapahtumien tiedot helposti löydettäväksi kokonaisuudeksi.	Ajantasaisina pidettyjen liikuntapaikka- ja reittitietojen osuus (%); verkkosivujen ja karttapalvelujen käyttömäärät.
	Kehitetään digitaalisten palvelujen käyttäjälähtöisyyttä ja hyödynnetään olemassa olevia järjestelmiä tehokkaasti.	Digitaalisten palvelujen käyttömäärien kehitys;määrä ja palaute
	Varmistetaan, että liikkumisen olosuhteita koskeva viestintä on ajantasaista, ymmärrettävää ja eri käyttäjäryhmien saavutettavissa.	Kuntalaisten kokemus liikuntamahdollisuuksista tiedottamisesta; liikuntapaikkojen ja reittien tietojen ajantasaisuus
	Tiedotetaan myös niissä kanavissa, jotka tavoittavat kuntalaisia, jotka eivät käytä digitaalisia palveluja.	Digitaalisten palvelujen saavutettavuuden arvioinnin tulokset.
	Kehitetään Timmi-tilanvarausjärjestelmän ja verkkokaupan käytettävyyttä sekä Fluent Outdoor -palvelun hyödyntämistä kunnossapidosta ja käyttörajoituksista	Tilanvarausjärjestelmän kautta tehtyjen varausten määrä; Fluent Outdoor -palvelun tietojen ajantasaisuus.
Tavoite	Toimenpide	Mittari
3. Liikkuminen osaksi yhdyskuntasuunnittelua	Sisällytetään kävelyn, pyöräilyn, lähiliikunnan, ulkoilun ja urheilun tarpeiden arviointi soveltuviin kaavoitus-, maapolitiikka-, liikenne-, rakentamis- ja palveluverkkohankkeisiin.	Liikkumisen näkökulmasta arvioitujen suunnitteluhankkeiden määrä ja osuus soveltuvista hankkeista.
	Hyödynnetään liikkumisvaikutusten arviointia merkittävässä suunnittelu- ja investointiratkaisuissa	Liikkumisvaikutusten arviointia hyödyntävien suunnitteluprosessien määrä
	Vahvistetaan kaavoituksen, liikennesuunnittelun, liikuntapalvelujen, varhaiskasvatuksen, koulujen ja muiden olennaisten toimijoiden yhteistyötä	Yhteisten suunnittelukäsittelyjen tai työpalaverien määrä; yhteistyöhön osallistuneiden palvelualueiden määrä.

Mallikuva
LUONNOS

2.2 Painopiste: Liikkumiskasvatus

2. painopiste: Liikkumiskasvatus

Liikkumiskasvatuksella vahvistetaan liikunnallisen elämäntavan muodostumista ja tehdään liikkumisesta luonteva osa asukkaiden arkea eri elämänvaiheissa. Liikkumiskasvatus on arjen toimintakulttuuria, jossa liikkumiseen kannustetaan, tarjotaan mahdollisuuksia ja madalletaan osallistumisen kynnystä.

Liikkumiskasvatusta tapahtuu eri palvelualueilla ja se on toimijoiden yhteinen tehtävä. Varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisopalveluissa luodaan pohjaa lasten ja nuorten liikunnalliselle elämäntavalle, kun taas aikuisten ja ikääntyneiden kohdalla korostuvat arkiaktiivisuus, liikkumisen mahdollistaminen erilaisissa elämäntilanteissa sekä toimintakyvyn ylläpitäminen. Perheiden rooli lasten ja nuorten liikkumisen tukemisessa on keskeinen, ja kouluissa arkiliikuttaminen kuuluu koko henkilöstölle. Toiminnalliset koulupäivät, aktiiviset siirtymät ja monipuoliset liikkumisen mahdollisuudet tukevat liikunnallisen elämäntavan syntymistä.

Liikkumiskasvatus on yhteistyötä, jossa myös järjestöillä ja seuroilla on merkittävä rooli. Erityisen tärkeää on tunnistaa eri elämänvaiheiden, toimintakyvyn ja elämäntilanteiden erilaisuus sekä varmistaa, että erityistä tukea tarvitsevat, soveltavaa liikuntaa tarvitsevat ja terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat kuntalaiset löytävät itselleen sopivia mahdollisuuksia liikkua.

Liikkumiskasvatuksessa huomioidaan eri ikäryhmät, elämäntilanteet ja toimintakyvyt ja siihen kuuluu olennaisesti myös viestintä. Tiedon tulee olla helposti löydettävää, ymmärrettävää ja saavutettavaa, ja viestinnässä tulee huomioida eri ikä- ja kohderyhmät. Kuntalaisille tulee välittää tietoa tarjolla olevista liikuntapalveluista sekä arjen pienistä mahdollisuuksista lisätä liikkumista. Viestinnän tavoitteena on madaltaa osallistumisen kynnystä ja vahvistaa kokemusta siitä, että liikkuminen kuuluu kaikille – riippumatta iästä, lähtötasosta tai toimintakyvystä.

Tavoitteena on, että jokainen laukaalainen voi löytää itselleen sopivan tavan liikkua ja kokea, että liikkuminen on helppoa ja arkeen sopivaa.

2. painopiste: Liikkumiskasvatus

Tavoitteet:

1. Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntapalveluketjun vahvistaminen

Tuetaan liikunnallisen elämäntavan muodostumista eri elämänvaiheissa. Luodaan edellytyksiä sille, että liikkumisesta tulee luonteva osa arkea ja palveluja. Vahvistetaan liikuntapalveluketjun kokonaisuutta ja ohjautuvuutta. Tunnistetaan liikkumisen tarpeet ja ohjataan kuntalaisia kullekin sopivien mahdollisuuksien pariin.

2. Panostus lapsiin, nuoriin ja perheisiin

Vahvistetaan lasten ja nuorten päivittäistä liikkumista, liikunnallisia koulupäiviä ja aktiivista arkea sekä tuetaan harrastamiseen siirtymistä. Tuetaan perheitä, yhteisöjä, ja järjestöjä liikunnallisen elämäntavan mahdollistajina ja vahvistetaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä.

3. Viestinnän kehittäminen liikkumiskasvatuksen tukemiseksi

Tehdään liikkumisen mahdollisuudet näkyviksi ja helposti löydettäviksi. Rakennetaan selkeä harrastuspolku matalan kynnyksen toiminnasta aina tavoitteelliseen urheiluun asti.

2. painopiste: Liikkumiskasvatus

Liikkumiskasvatus		
Tavoite	Toimenpide	Mittari
1. Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntapalveluketjun vahvistaminen	Vahvistetaan liikkumista tukevaa toimintakulttuuria kunnan eri palveluissa.	Liikkumista edistäviä käytäntöjä käyttöön ottaneiden palveluyksiköiden määrä. Liikkuva koulu-, liikkuva varhaiskasvatus-, liikkuva perhe- ja liikkuva aikuinen ohjelmien mukaisten -toimenpiteiden määrä ja nykytilan arviointi.
	Vahvistetaan koulujen edellytyksiä edistää liikunnallista elämäntapaa perusopetuslain mukaisesti turvaamalla hyvinvointiohjaajien tai vastaavien toimintojen tarjoama tuki.	Hyvinvointiohjaajien tuen piirissä olevien koulujen määrä ja osuus kunnan kouluista; Toteutettujen ohjaus-, tuki- ja kehittämistoimien määrä; Koulujen kanssa sovittujen liikunnallista elämäntapaa edistävien kehittämistoimien määrä ja toteutuminen; Koulujen ja henkilöstön palaute tuen tarpeellisuudesta ja vaikuttavuudesta.
	Vahvistetaan henkilöstön osaamista liikkumisen edistämisessä.	Henkilöstön liikkumiskasvatukseen liittyvien koulutusten ja osallistujien määrä.
	Vahvistetaan liikkumisen puheeksi ottamista ja ohjausta eri palveluissa. Tuetaan ammattilaisia tunnistamaan kuntalaisten liikkumisen tarpeita ja ohjaamaan heitä sopivien palvelujen pariin.	Liikkumisen puheeksi ottamisen ja ohjauksen käytössä olevat toimintamallit; toimintamalleja hyödyntävien palvelujen määrä.
	Kehitetään liikuntapalveluketjua yhdessä kunnan, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa sekä sujuvoitetaan ohjautumista.	Sovittujen ohjauskäytäntöjen kattavuus; liikuntaneuvontaan ja muuhun ohjattuun toimintaan ohjautuneiden määrä; ammattilaisten palaute palveluketjun toimivuudesta.
	Tavoitetaan vähän liikkuvia kuntalaisia ja lisätään matalan kynnyksen liikkumismahdollisuuksia eri ikäryhmille ja elämäntilanteisiin.	Matalan kynnyksen toimintojen määrä; osallistujamäärät ja osallistumiskerrat; vähän liikkuville suunnatun toiminnan tavoitavuus.
	Huomioidaan soveltavan liikunnan tarpeet ja toimintarajoitteisten mahdollisuudet osallistua omaehtoiseen toimintaan.	Soveltavan liikunnan toimintojen määrä; osallistujamäärät ja osallistumiskerrat; vähän liikkuville suunnatun toiminnan tavoitavuus; toimintarajoitteisten tukimuodot.

2. painopiste: Liikkumiskasvatus

Tavoite	Toimenpide	Mittari
2. Panostus lapsiin, nuoriin ja perheisiin	Vahvistetaan päivittäistä liikkumista, toiminnallisuutta ja aktiivisia siirtymisiä varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisopalveluissa.	Toiminnallisia käytäntöjä toteuttavien yksiköiden osuus ja toimintojen määrä; lasten ja nuorten liikkumista kuvaavat saatavilla olevat kysely- ja seurantatulokset.
	Tuetaan perheiden mahdollisuuksia liikkua yhdessä, esimerkiksi järjestämällä perheliikuntaa, yhteisiä tapahtumia ja kokeilumahdollisuuksia yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Perheille suunnattujen toimintojen ja tapahtumien määrä; osallistujamäärät
	Kehitetään lasten ja nuorten harrastuspolkuja koulupäivän yhteydessä toteutettavasta harrastustoiminnasta seurojen ja järjestöjen toimintaan.	Tarjolla olevien harrastusryhmien ja lajien määrä; toimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määrä; harrastuspolkua pitkin jatkavien osuus, jos seuranta voidaan toteuttaa.
	Hyödynnetään lasten ja nuorten hyvinvointi- ja liikkumistietoa toiminnan kehittämisessä ja yksilötyössä	Move!-mittausten ja kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen; tulosten perusteella käynnistettyjen kehittämistoimien määrä; kunnan omien mittareiden tulokset
	Kehitetään yhteistyötä koulujen, perheiden, nuorisopalvelujen, järjestöjen, seurakuntien ja muiden kumppanien kanssa.	Toteutettujen yhteisten toimintamallien, tapaamisten ja tilaisuuksien määrä.
	Madalletaan lasten ja nuorten kynnystä aloittaa harrastus ja tuetaan harrastuksessa pysymistä esimerkiksi kokeilujaksoilla, harrastuskaveritoiminnalla ja kustannuksiin liittyvillä tukimuodoilla.	Harrastuskokeilujen ja harrastuskaveritoiminnan määrä; osallistuneiden lasten ja nuorten määrä; käytössä olevien harrastamisen kustannuksia vähentävien tukimuotojen määrä ja käyttäjämäärät.
Tavoite	Toimenpide	Mittari
3. Viestinnän kehittäminen liikkumiskasvatuksen tukemiseksi	Kootaan liikuntapalvelut, harrastukset ja omaehtoisen liikkumisen mahdollisuudet helposti löydettäväksi kokonaisuudeksi.	Kootun palvelutiedon kattavuus ja ajantasaisuus; verkkosisältöjen kävijämäärät
	Tehdään näkyviksi HSM-, höntsä-, seura- ja järjestötoiminta sekä eri tasoiset mahdollisuudet aloittaa harrastaminen.	Harrastuskalenterin käyttöönotto; kuntalaisten tietoisuus harrastusmahdollisuuksista.
	Kehitetään kannustavaa, kohderyhmälähtöistä ja saavutettavaa liikkumisviestintää yhteistyössä kumppanien kanssa.	Toteutettujen viestintäkokonaisuuksien määrä; viestinnän tavoitavuus
	Viestitään liikkumisen hyödyistä, arjen pienistä liikkumismahdollisuuksista, harrastusten kokeilemisesta ja perheiden mahdollisuuksista liikkua.	Toteutettujen viestintäkokonaisuuksien määrä; viestinnän tavoitavuus
	Huomioidaan viestinnässä eri ikäryhmät sekä ne, jotka tarvitsevat tukea tiedon löytämiseen tai toimintaan osallistumiseen.	Kuntalaisten kokemus tiedon löydettävyydestä ja harrastusmahdollisuuksien tunnettuudesta.
	Hyödynnetään laukaalaisia tunnettujaToteutettujen kampanjoiden ja sisältöjen määrä; mukana olleiden henkilöiden ja tahojen määrä; viestinnän tavoitavuus. henkilöitä ja tahoja liikkumisviestinnässä ja kampanjoissa.	Toteutettujen kampanjoiden ja sisältöjen määrä; mukana olleiden henkilöiden ja tahojen määrä; viestinnän tavoitavuus.

Mallikuva
LUONNOS

2.3 Painopiste: Yhteistyö

3. painopiste: Yhteistyö

Liikkumisen edistäminen on yhteinen tehtävä, jota kunta ei pysty eikä sen ole tarkoituksenmukaista toteuttaa yksin. Kunnan roolina on mahdollistaa, koordinoida ja vahvistaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Yhteistyötä tehdään kunnan eri palvelualueiden ja yhtiöiden, hyvinvointialueen, muiden kuntien, seurojen, järjestöjen, yritysten ja kuntalaisten kanssa.

Tavoitteena on rakentaa toimivia yhteistyö- ja toimintamalleja, joissa eri toimijoiden osaamista, resursseja ja mahdollisuuksia hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti vahvistetaan järjestöjen ja seurojen toimintaedellytyksiä sekä vapaaehtoistoimintaa ja vertaisohjaajuutta. Myös yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä kehitetään.

Kuntalaisten osallistumista liikkumisen suunnitteluun ja kehittämiseen vahvistetaan, ja erityistä huomiota kiinnitetään nuorten sekä yhdistysten ja seurojen osallistumismahdollisuuksiin. Viestinnällä tehdään liikkumisen mahdollisuuksia tunnetuksi ja kannustetaan kuntalaisia aktiiviseen arkeen. Viestinnässä painotetaan kuntastrategian mukaisesti positiivista, kannustavaa ja eri kohderyhmien tarpeet huomioivaa viestintää. Liikkumisen mahdollisuudet tuodaan näkyvästi esiin kunnan ja yhteistyökumppaneiden eri viestintäkanavissa, jotta tieto palveluista, harrastuksista ja omaehtoisen liikkumisen mahdollisuuksista tavoittaa laajasti kuntalaiset.

Kunta toimii yhteistyön koordinoijana ja kokoajana sekä huolehtii siitä, että liikkumisen edistäminen muodostaa eri toimijoiden välillä toimivan kokonaisuuden.

3. painopiste: Yhteistyö

Tavoitteet

1 Selkeytetään liikunnan edistämisen rooleja ja yhteistyötä

Vahvistetaan poikkihallinnollista yhteistyötä ja varmistetaan, että liikunnan edistäminen näkyy eri palvelualueiden tavoitteissa, toiminnassa ja päätöksenteossa. Selkeytetään kunnan, yhtiöiden ja muiden toimijoiden välistä työnjakoa ja yhteistyötä erityisesti olosuhteiden ylläpidossa ja kehittämisessä. Vahvistetaan yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa liikuntapalveluketjussa ja soveltavassa liikunnassa. Kehitetään yhteistyötä työllisyysalueen kanssa erityisesti työttömien tavoittamiseksi ja heidän toiminnallisen arjen edistämiseksi.

2 Järjestö- ja yritysyhteistyö

Vahvistetaan järjestöjen ja yritysten roolia liikkumisen mahdollistajina, palvelun tarjoajina sekä kehitetään pitkäjänteisiä kumppanuuksia. Tuetaan harrastustoimintaa, tapahtumia, vapaaehtoistoimintaa ja vertaisohjaajuutta sekä mahdollistetaan toiminta tarkoituksenmukaisilla tiloilla, olosuhteilla ja avustuksilla. Hyödynnetään yritysten osaamista ja palveluja sekä kehitetään erilaisia kumppanuuden ja tuen muotoja.

3 Kuntalaisten osallisuus ja yhteisöllisyys

Vahvistetaan kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua liikkumisen kehittämiseen ja toimia itse aktiivisina liikuttajina. Tuetaan omaehtoista toimintaa, vapaaehtoisuutta ja vertaisohjaajuutta sekä hyödynnetään paikallisten yhteisöjen osaamista ja voimavaroja.

3. painopiste: Yhteistyö

Yhteistyö		
Tavoite	Toimenpide	Mittari
1. Selkeytetään liikunnan edistämisen rooleja ja yhteistyötä	Perustetaan poikkihallinnollinen liikkumisen yhteistyöryhmä kehittämään, koordinoimaan ja seuraamaan liikkumisen edistämistä.	Yhteistyöryhmän kokoontumisten määrä; mukana olevien palvelualueiden määrä; sovittujen kehittämistoimien toteutuminen.
	Huomioidaan liikkumisen edistäminen eri palvelualueiden suunnitelmissa, hankkeissa ja päätöksenteossa.	Liikkumisen huomioivien suunnitelmien ja hankkeiden määrä; liikkumisen edistämisen huomiointi päätöksenteossa; miten liikkuminen huomioitu ohjelmissa.
	Vahvistetaan palvelualueiden välistä tiedonkulkua.	Yhteisesti sovittujen tavoitteiden ja toimintamallien määrä; tavoitteiden toteutumisen seuranta; henkilöstön kokemus yhteistyön toimivuudesta.
	Järjestetään yhteisiä työpajoja ja kehittämistilaisuuksia sekä jaetaan hyviä käytäntöjä eri toimijoiden kesken.	Yhteisten työpajojen ja kehittämistilaisuuksien määrä; osallistuneiden toimijoiden määrä; tunnistettujen/käyttöön otettujen hyvien käytäntöjen määrä.
	Sovitetaan hyvinvointialueen, työllisyysalueen ja muiden keskeisten kumppaneiden kanssa yhteistyön rakenteista, vastuista ja yhteisistä toimintamalleista.	Sovittujen yhteistyörakenteiden ja toimintamallien määrä; yhteistyökumppaneiden kokemus yhteistyön toimivuudesta
	Kehitetään liikuntaneuvonnan ohjauspolkua sekä rakennetaan toimintamalli kuntoutuksesta ja muista palveluista liikunnan pariin ohjautumiseen.	Ohjauskäytäntöjä käyttävien toimijoiden määrä; liikuntaneuvontaan ohjautuneiden määrä; kuntoutuksesta liikuntaan ohjautuneiden määrä.
	Kehitetään soveltavan liikunnan yhteistyötä, jotta eri toimintakykyiset ja erityistä tukea tarvitsevat kuntalaiset löytävät sopivia liikuntamahdollisuuksia.	Soveltavan liikunnan yhteistyötoimintojen määrä; mukana olevien toimijoiden määrä; osallistujamäärät tai toiminnan tavoitavuus.

3. painopiste: Yhteistyö

Tavoite	Toimenpide	Mittari
2. Järjestö- ja yritysyhteistyön kehittäminen	Vahvistetaan kunnan, seurojen ja järjestöjen säännöllistä yhteistyötä sekä selkeytetään kumppanuuksien toimintamalleja.	Yhteistyötilaisuuksien määrä; aktiivisten yhteistyökumppaneiden ja kumppanuuksien määrä; toimijoiden kokemus yhteistyön toimivuudesta.
	Tuetaan seurojen ja järjestöjen harrastus- ja tapahtumatoimintaa, tilojen ja olosuhteiden hyödyntämistä	Avustuksia saaneiden toimijoiden määrä; kunnan tiloja hyödyntävien seurojen ja järjestöjen määrä; seurojen ja järjestöjen järjestämien harrastus- ja tapahtumatoimintojen määrä.
	Kehitetään avustuksia liikkumista ja osallistumista tukeviksi.	Avustuksia saaneiden toimijoiden määrä; avustuskriteerien liikkumista ja osallistumista tukevien näkökulmien huomiointi; avustuskriteerien päivittäminen
	Vahvistetaan vapaaehtoistoimintaa, vertaisohjaajuutta, harrastuskaveritoimintaa ja	Vapaaehtoisten ja vertaisohjaajien määrä; vertais- ja harrastuskaveritoimintojen määrä; osaamisen jakamiseen liittyvien tilaisuuksien tai toimintamallien määrä.
	Tunnistetaan yrityksiä, joiden palvelut ja osaaminen tukevat liikkumisen edistämistä, sekä kehitetään yhteistyötä työhyvinvoinnin, työikäisten liikkumisen, tapahtumien ja kumppanuuksien ympärille.	Yritysyhteistyökumppaneiden määrä; yritysten kanssa toteutettujen tapahtumien ja muiden yhteistyötoimien määrä; työhyvinvointiin liittyvien yhteistyötoimien määrä; yritysten kokemus yhteistyön toimivuudesta.
	Tuetaan kylien ja paikallisyhteisöjen omaa liikkumista edistävää toimintaa sekä yhteisöllisiä tapahtumia ja paikallisia liikkumisratkaisuja.	Kylien ja yhteisöjen kanssa toteutettujen toimintojen määrä; mukana olevien yhteisöjen määrä; tuettujen tapahtumien ja toimintojen määrä.
Tavoite	Toimenpide	Mittari
3. Kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen	Lisätään kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia liikuntapaikkojen, reittien ja liikkumispalvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä.	Toteutettujen osallistumis- ja kuulemistilaisuuksien määrä; osallistuneiden kuntalaisten määrä; palautteen perusteella käynnistettyjen tai suunnitteluun otettujen kehittämistoimien määrä.
	Vahvistetaan erityisesti lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa heille suunnattuihin liikkumisympäristöihin, harrastuksiin ja palveluihin.	Lapsille ja nuorille suunnattujen osallistumismahdollisuuksien määrä; osallistuneiden määrä; lasten ja nuorten ehdotusten perusteella käynnistettyjen kehittämistoimien määrä.
	Hyödynnetään kuntalaisilta saatavaa palautetta liikkumisen olosuhteiden, palvelujen ja toiminnan kehittämisessä sekä tehdään osallistumismahdollisuudet näkyviksi ja helposti saavutettaviksi.	Kerättyjen ja käsiteltyjen palautteiden määrä; palautteen perusteella tehdyt muutokset tai käynnistetyt toimet; kuntalaisten kokemus vaikutusmahdollisuuksistaan.
	Tuetaan asukkaiden, kyläyhteisöjen, seurojen ja järjestöjen omaehtoista liikuntaa, vapaaehtoistoimintaa ja yhteisöllisiä liikkumisen muotoja.	Tuettujen yhteisöllisten toimintojen ja tapahtumien määrä; mukana olevien yhteisöjen määrä; osallistujamäärät tai toiminnan tavoitavuus; vapaaehtoisten ja vertaisohjaajien määrä.

3. Ohjelman resurssit, seuranta ja arviointi

3.1 Liikkumisohjelman toteuttamisen resurssit

Liikkumisohjelman tavoitteiden toteutuminen edellyttää selkeitä vastuita, suunnitelmallista resurssien kohdentamista ja osaamisen vahvistamista. Kunnan johto ja päätöksentekijät vastaavat liikkumisen edistämisen strategisista linjauksista, ja eri toimialat huomioivat liikkumisen omassa toiminnassaan ja palveluidensa suunnittelussa. Liikuntapalvelut toimii ohjelman koordinoivana tahona, tukee tavoitteiden toteutumista ja kokoaa tietoa etenemisestä. Poikkihallinnollisella yhteistyöllä varmistetaan, että liikkumisen edistäminen on osa koko kunnan toimintaa.

Liikkumisen edistämiseen tarvittavat resurssit huomioidaan vuosittaisessa talousarviossa ja taloussuunnittelussa kaikilla palvelualueilla. Resursseja kohdennetaan vaikuttavasti ja tarkoituksenmukaisesti palveluihin, olosuhteisiin, viestintään, kehittämiseen, investointeihin ja avustuksiin. Lisäksi hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hankerahoitusta ja kumppanuuksia. Laukaan kunnan taloustilanne liikkumisohjelmakaudella vuoteen 2030 on haastava, mikä korostaa olemassa olevien resurssien tehokasta ja vaikuttavaa käyttöä.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös kunnan henkilöstön ja kumppaneiden osaamisen jatkuvaa kehittämistä. Osaamista vahvistetaan yhteistyöllä, koulutuksilla ja hankkeilla sekä jakamalla hyviä käytäntöjä eri toimijoiden kesken. Näin varmistetaan, että liikkuminen huomioidaan päätöksenteossa, palvelujen kehittämisessä ja arjen toiminnassa pitkäjänteisesti.

3.2 Seuranta ja arviointi

Liikkumisohjelman toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan vuosittain. Seurannan tavoitteena on varmistaa, että ohjelman tavoitteet etenevät, toimenpiteet toteutuvat ja resursseja kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti. Seurannan tueksi asetetaan liikkumisen edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa arvioimaan ohjelman etenemistä ja kehittämistarpeita.

Jokaiselle painopistealueelle ja sen tavoitekokonaisuuksille on määritelty mittareita, joiden avulla seurataan toimenpiteiden toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista. Seurannassa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös kuntalaisilta ja yhteistyökumppaneilta saatavaa palautetta sekä liikkumista ja hyvinvointia koskevaa kansallista tietoa. Tuloksia käytetään toiminnan kehittämiseen ja päätöksenteon tukena.

Ohjelman seuranta etenee vuosittain seuraavasti:

- 2027: Lähtötilanteen määrittely ja ensimmäisten toimenpiteiden käynnistäminen.
- 2028: Väliarviointi, jossa tarkastellaan tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä. Väliarvioinnin esittely sivistyslautakunnalle.
- 2029: Väliarviointi ja tarvittavien muutosten tekeminen.
- 2030: Loppuarviointi, tulosten kokoaminen ja seuraavan ohjelmakauden valmistelu. Loppuarvioinnin esittely kunnanvaltuustolle.

Seurannan ja arvioinnin avulla varmistetaan, että liikkumisohjelma toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Sen suuntaa voidaan tarvittaessa tarkentaa toimintaympäristön muutosten, kuntalaisten tarpeiden ja arviointitulosten perusteella. Tavoitteena on pitkäjänteinen ja tietoon perustuva liikkumisen edistäminen, jonka vaikutukset näkyvät kuntalaisten arjessa ja hyvinvoinnissa.

4. Suunta vuoteen 2030 ja eteenpäin

4.1 Liikkumisohjelma osana muita strategioita

Laukaan liikkumisohjelma toteuttaa Liekkiä Laukaaseen -kuntastrategian tavoitteita, kuten sujuvaa ja kestävää arkea, asukkaiden hyvinvointia sekä kunnan elinvoimaisuuden kehittämistä. Kuntastrategia vuoteen 2030: <https://www.laukaa.fi/asukkaat/kunta-ja-paatoksenteko/strategiat/>.

Liikkumisohjelma täydentää kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä kokoamalla liikkumisen edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä yhteiseksi kokonaisuudeksi. Laukaan kunnan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026-2029: https://www.laukaa.fi/asukkaat/wp-content/uploads/sites/2/2026/06/laukaa_hyvinvointisuunnitelma_2026-2029.pdf.

Keski-Suomen maakuntastrategiassa 2026-2050 on sitouduttu aktiivisen ja kestävän elämäntavan edistämiseen. Strategian mukaan kunnat ja muut toimivat edistävät yhdessä Keski-Suomi liikkuu 2030 -agenda ja jalankulun ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvua arkiliikkumisessa. Yhdessä lisäämme keskisuomalaisten fyysistä aktiivisuutta, vähennämme liiallista paikallaanoloa ja tuemme yhteiskunnan eri toimijoiden yhteistyötä liikunnan edistämistyössä (<https://strategia.keskisuomi.fi/>).

Laukaan liikkumisohjelmalla halutaan vastata fyysisen aktiivisuuden lisäämisen yhteiskunnalliseen haasteeseen. Tavoitteena on, että yhteiskunnan rakenteet luovat tulevaisuudessa yhä paremmat edellytykset monipuoliselle liikkumiselle ja terveyden edistämiselle. On tärkeää, että erilaiset organisaatiot huomioivat liikkumisen edistämisen toimintakulttuureissaan. Olemme sitoutuneet laaja-alaiseen yhteistyöhön tavoitteiden saavuttamiseksi.

STRATEGIAMME
kolme toimintaperiaatetta

POSITIIVISESTI	PALVELLEN	PIDEMMÄLLE
Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.	Meillä on kuuntelemisen, kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Etsimme asiakasta palvelevia ratkaisuja resurssien puitteissa.	Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä laukaalaisten hyväksi.
Tavoitteemme on, että laukaalaiset onnistumiset huomataan ja jokainen ihminen kohdataan sydämellä.	Tavoitteemme on tarjota asukkaillemme sujuvat ja kestävät arjen kuntapalvelut.	Tavoitteemme on säilyttää itsenäinen Laukaa, jonka talous on tasapainossa.

4.2 Laukaan liikkumisohjelman visio 2030

Laukaa on kunta, jossa liikkuminen on luonteva osa arkea.

Laukaassa rakenteet edistävät liikkumista.

Liikkumista edistetään yhteistyössä, saavutettavia olosuhteita ja palveluja kehittämällä sekä resursseja vaikuttavasti kohdentamalla.

Kiitokset

- Kiitämme lämpimästi kaikkia liikkumisohjelman tekoon osallistuneita: laukaalaisia järjestöjä, yritysten edustajia, yhteistyöryhmiä, kunnan työntekijöitä ja ennen kaikkea aktiivisia kuntalaisia, jotka vastasivat kyselyyn, olivat mukana kuntalaistilaisuudessa ja ovat olleet aktiivisesti osallistumassa prosessiin!
- Liikkumisohjelmatyöryhmä:
 - Kunnanjohtaja Linda Leinonen (pj.)
 - Kehitysjohtaja Eero Raittila
 - Sivistysjohtaja Jussi Silpola
 - Tekninen johtaja Janne Laiho
 - Kaavoitusjohtaja Mari Holmstedt
 - Varhaiskasvatusjohtaja Maria Kankkio
 - Vapaa-aikajohtaja Salla Turpeinen
 - Perusopetuksen suunnittelija Eva Hilkamo
 - Rehtori Hannes Heinilä
 - Laukaan tekniset tukipalvelut oy:n edustaja, kunnossapitovastaava Teemu Rautiainen
 - Sivistyslautakunnan edustaja Mikko Saranen
 - Kulttuuri- ja liikuntakoordinaattori Satu Rautiainen (siht.)

